

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Deres ref: 202525889

Vår ref: 2026/87864

Dato: 11.05.2026

Innspill til melding - Randalen kraftverk i Rana kommune, Nordland

Viser til brev av 26.03.2025 angående høring av melding med forslag til utredningsprogram for Randalen kraftverk, med uttalelsesfrist 15.05.2026.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, helse og velferd hos fisk og dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder.

Saken gjelder

Blåfall planlegger å bygge Randal kraftverk, som skal utnytte fallet i Randalselva mellom kote 505 og kote 283,5 med kraftstasjon i fjell, og utløp litt ovenfor Krokstrand. Vannveien og kraftverket bygges i fjell. Tunnelen konstrueres slik at den også kan brukes som et lite tunnelmagasin. Det er planlagt å føre vann fra to sidebekker direkte inn i tunnelen. Kraftverket planlegges med installert effekt på 25 MW og beregnes å produsere om lag 61 GWh/år. Dette tilsvarer strømbruken til ca. 3050 husstander. Det planlegges atkomstveier og fire massedeponier.

Mattilsynets innspill

Generelt

I forbindelse med inngrep i naturen er Mattilsynet opptatt av hensynet til og behovet for nok og trygt drikkevann, hindre smitte av dyresykdommer og god dyrevelferd. Tiltakshaver har ansvar for å sikre at alle disse hensynene blir ivaretatt. Sentralt regelverk er matloven, drikkevannsforskriften og dyrevelferdsloven.

Befolkningen skal være sikret nok og trygt drikkevann. Det pålegger derfor konsesjonæren å undersøke om det finnes små drikkevannskilder og brønner i nærområdene til elven, som kan bli påvirket av endringer i elveløpet, lavere vannstand og massedeponier.

Ved tiltak langs og i elver og vassdrag, må tiltakshaver forsikre seg om at maskiner, redskap og annet utstyr ikke bringer med seg smittsomme fiskesykdommer. Et eksempel er parasitten *Gyrodactylus salaris*. Når maskiner og redskap brukes i forskjellige vassdrag, kan det være aktuelt å vaske og om nødvendig desinfisere disse.

Dette kan være særlig aktuelt ved bruk av entreprenører og maskiner og utstyr som er benyttet i vassdrag i Sverige. I vårt naboland er parasitten *Gyrodactylus salaris* naturlig forekommende. Parasitten har utviklet seg sammen med den stedegne laksen i Sverige og laksen har derfor opparbeidet seg naturlig resistens. En ny innføring til våre lakseførende vassdrag vil være katastrofalt.

Tiltakshaver må ta kontakt med Mattilsynet ved spørsmål om behov og gjennomføring av nødvendig vask og desinfeksjon.

Mattilsynet skal føre tilsyn med etterlevelse av dyrevelferdsloven. Den gjelder for både tamme og viltlevende dyr inkludert fisk, og den gjelder også alle inngrep i naturen som påvirker dyrevelferden. Tiltakshaver/regulant må undersøke om deres inngrep og aktivitet/drift ellers, vil sette fisk og andre dyr i fare for unødige belastninger.

Det er lagt ved en utdyping av dyrevelferdsloven til informasjon til tiltakshaver.

Merknader

- **Drikkevann**

Krokstrand fjellpark er registrert hos Mattilsynet med egen vannforsyning. Vi har ikke oversikt over små vannforsyningssystemer/enkeltvannforsyninger i området. Det må skaffes oversikt over om prosjektet berører vannforsyninger, og disse må hensyntas under planlegging og gjennomføring av prosjektet. Det er ikke tillatt å forurense drikkevann, jf. drikkevannsforskriften §4.

- **Fiskehelse/fiskevelferd**

Ranaelva er en del av et nasjonalt laksevassdrag. Elven har vært behandlet for lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* (2014 og 2015) og ble friskmeldt i 2020. Fiskebestanden er under reetablering. NINA har laget to rapporter om dette (NINA rapporter 2427 og 2739). Anadrom strekning går i dag opp til laksetrappen i Reinforsen som er stengt. Området ovenfor er gode habitater til laks og sjørret og ifølge rapportene vil det bli vurdert å åpne/forbedre passasjen ved Reinforsen. Hvis så skjer, vil neste absolutte vandringshinder være Raudfjellforsen. Da vil avstanden til utløpstunnelen til det planlagte kraftverket reduseres fra 24 km til 8,5 km.

De to ovenstående avsnittene er kunnskap/faktum som også er beskrevet i virksomheten Blåfalls *«Melding med forslag til utredningsprogram for Randal kraftverk i Rana kommune, Nordland fylke»*.

I meldingen står det blant annet også at; *«Den strekningen av Ranaelva som tiltaket påvirker direkte, er ikke del av den naturlige anadrome strekningen. Hvilken påvirkning bruk av tunnelmagasinet vil ha på den anadrome strekningen vil avklares som del av de hydrologiske utredningene.»*

Tiltakshaver skriver også at; *«Minstevannføring er et naturlig avbøtende tiltak for å opprettholde vassdragsdynamikk, og elvas økologiske potensiale.»* og *«Det vil gjøres en utredning av hvordan manøvreringsreglementet påvirker vannføringen nedstrøms i Ranaelva, og spesielt i anadrom sone.»*

Videre vil konsekvensutredningen *«beskrive vandrings-, gyte-, oppvekst- og leveområder for aktuelle arter. Det er spesielt viktig å avdekke funksjonsområder med spesifikke habitatkrav eller begrenset forekomst.»* og *«I forbindelse med tunneldrift er det her aktuelt å utrede risikoen for vannforurensing. Spesifikt hvordan avløpsvannet fra tunneldriften kan påvirke vannmiljøet, og avbøtende tiltak for å forhindre dette.»*

Mattilsynet vil påpeke at ålen bør være inkludert i *«aktuelle arter»*.

Det er også redegjort for at det skal undersøkes for om avsetninger fra avløpsvannet (borkaks) kan endre vannmiljøet og bunnforholdene nedstrøms. Det er skissert flere lokaliteter

for massedeponier og samme problematikk vil være aktuell med hensyn til avrenning fra deponiene til elva.

Konklusjon

Mattilsynet oppfatter at Blåfall har redegjort for sentrale opplysninger/historikk i Ranaelva og tematikk som er relevante for Mattilsynet i forhold til fiskehelse/fiskevelferd.

Dette vil følges opp i konsekvensutredningen, og skal gi mer kunnskap om mulig påvirkning på oppvekstsvilkår og velferd for fisk. Et sentralt tema vil trolig være tilstrekkelig minstevannføring.

Storsamfunnet har brukt enorme ressurser for å bekjempe *Gyrodactylus salaris* i Ranaelva. Risikoen for mulig overføring av sykdommer og særlig *Gyrodactylus salaris* med maskiner og utstyr, må derfor være viktig å ha med som kravspesifikasjon ved engasjering av entreprenører.

Påvirkning av vannforsyninger må utredes nærmere.

Med hilsen

Line Kristin Lillerødvann
seniorinspektør

Ivar Eiken
avdelingsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved
Vedlegg: - Informasjon om dyrevelferdsloven